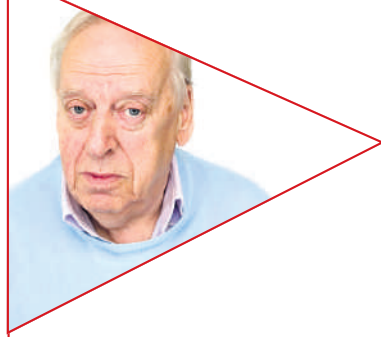

► jan blokker

Terugblik op een paar paassprookjes

'De Heer is waarlijk opgestaan', zag ik tijdens het paasweekend boven een artikel in de *Volkskrant* staan. De kop stond niet tussen aanhalingstekens, dus het was geen citaat van een politicus, een theoloog of een andere hoogwaardigheidsbekleder, de woorden stonden er sec, het moest om *nieuws* gaan.

Ik keek er van op. Pas daarna begon ik aan wat ze in het dagbladvak de *lead* noemen: de korte samenvatting van het volgende. 'De Opstanding van Jezus uit de dood', las ik daar, 'is geen theologische constructie van teleurgestelde leerlingen, of een louter spirituele ervaring, maar een werkelijk in de geschiedenis en tijd gebeurd historisch feit, betoogt Andries Knevel'.

Achgoegod, Andries. Moet van de EO nog steeds in z'n boektekst het land door, omdat ze op de Veluwe geschikt blijven dat hij de zesdaagse van Genesis heeft afgezworen (want die zou volgens hem niet berusten op een werkelijk in de geschiedenis en tijd gebeurd historisch feit) – en nu wil hij in een lange campagne via *Vrij Nederland*, *Pauw & Witteman*, de *Volkskrant* en de *Barnevelder Weekbode* demonstreren dat hij alle andere sprookjes uit de Bijbel wél gelooft, in de hoop dat ze hem

de scheppingslapsus willen vergeven.

Het was dus geen nieuws dat ik had gelezen, zelfs geen mening of schoon het stuk op de opiniepagina was geplaatst, het was eigenlijk een *advertentie*: voor het christendom. Die kranten raken steeds meer in de war – redactieruimte gratis weggeven voor reclame! Ik las Andries helemaal uit, zag dat hij zich beriep op 'een aantal grote studies' die hij kennelijk niet had gelezen, anders had hij de titels wel genoemd, en onwillekeurig moest ik denken aan Klaas Dijkstra die in de jaren vijftig van de vorige eeuw een boek publiceerde dat *Is de aarde rond?* heette, en die tot z'n laatste snik (en zonder enig beroep op grote studies) is blijven volhouden dat ze plat was.

In de *International Herald Tribune* (die zich nu – mooier, lichter en informatiever dan ooit – *The global edition of the New York Times* moet noemen) was sprake van een ander

sprookje, waar gelukkig korte metten mee werd gemaakt; nog wel door een Nobelprijswinnaar. 'Making banking boring', luidde de Maserati's rijden, die een schip kopen dat ze voor vijftig miljoen zullen verbouwen, maar het blijkt tweehonderd te kosten, en die na 27 jaar trouwe pennelikkerij denken: kom, het is nu wel genoeg geweest, ik neem ontslag, dan kan ik uiteindelijk m'n twee jaar salaris (twee maal vijf ton) cashen – die hebben nooit iets met 'banking' te maken gehad, hebben nooit over saaiheid hoeven klagen, en zijn altijd stilletjes over de Balkenendnorm heen gegaan terwijl het kabinet op maatregelen zon.

Als je onder 'banking' ook niet meteen die anderhalve Scheringa of Groenink of Ruding verstaat, maar aan de tienduizenden Engelse mannen denkt die tijdens de G20-top in Londen niet met een bolhoed op, maar met een rugzakje om en een Adidasbroek aan hun kont naar kantoor moesten omdat ze anders een antiglobalistische steen naar hun kop konden krijgen – dan gun je toch niemand om onder Zalm bij ABN Amro te moeten werken? Dan blijft er toch weinig over van het sprookje dat bankieren ooit spannend kan zijn geweest? Bos heeft er

ook een handje van: 'Maak bankieren weer saai, dan komt het met de economie ook weer goed.' Ja, ja.

Al die woningcorporateurs die in Maserati's rijden, die een schip kopen dat ze voor vijftig miljoen zullen verbouwen, maar het blijkt tweehonderd te kosten, en die na 27 jaar trouwe pennelikkerij denken: kom, het is nu wel genoeg geweest, ik neem ontslag, dan kan ik uiteindelijk m'n twee jaar salaris (twee maal vijf ton) cashen – die hebben nooit iets met 'banking' te maken gehad, hebben nooit over saaiheid hoeven klagen, en zijn altijd stilletjes over de Balkenendnorm heen gegaan terwijl het kabinet op maatregelen zon.

Hoe heette die man ook weer naar wie een code is genoemd? O ja, Tabaksblat.

Een Nederlandse sprookjesfiguur.

JAN BLOKKER

Geen fusie en Freud weet wel waarom

Fortuna en Roda kunnen niet samen: de mijnsluiting is nog niet verwerkt

► Natuurlijk komt er geen voetbalfusie in Limburg.

► Volgens Freud leiden kleine verschillen tussen mensen die verder op elkaar lijken namelijk tot vijandigheid.

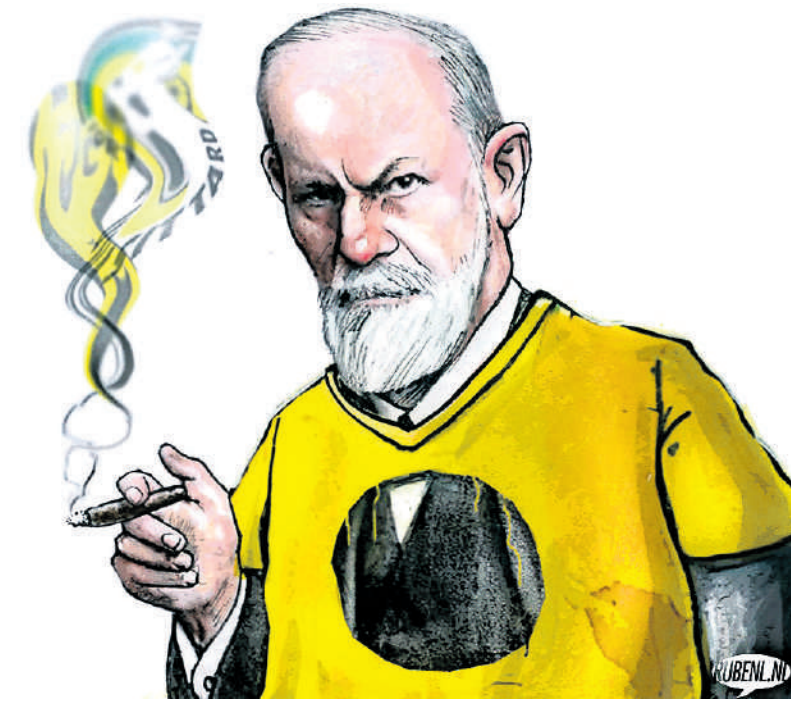
Doord ad van ITERSON

De fusie tussen Fortuna Sittard en Roda JC gaat toch niet door. Jammer? In ieder geval zou Sporting Limburg de laatste kwartierdrager van het mijnstreekvoetbal zijn geworden. Met Sporting Limburg zou het betaald voetbal uit Geleen, Sittard, Heerlen en Kerkrade zijn samengegaan.

Het heeft niet mogen zijn. Geld speelt een rol. De provinciale politiek ook. Maar de kenners wijzen vooral op het gebrek aan draagvlak onder de supporters en de bevolking. Oorzaak: cultuurverschillen tussen de Westelijke en Oostelijke Mijnstreek. Een eigenaardige gewaarwording, voor mij, als Maastrichtenaar. Op het gevaar af voor 'Sjeng' te worden versleten, het pan-Limburgse scheldwoord voor de hoofdstedeling: ik zie het verschil niet zo tussen de Sittardenaar en Heerleenaar. Mijn vader werkte op de Staatsmijn Maurits in Geleen-Lutlerde. 'Op' – niet 'in'. Hij was mijnwerker bovengronds, helaas, en hoorde niet tot de ondergrondse elite van de houwers die op hun buik werkten en per strekkende meter werden betaald. Ook woonde hij niet in een mijnwerkerskolonie (klemtoon op de

laatste lettergreep), tussen de inheemsen en de buitenlanders (Tsjechen, Polen, Friezen, Drenten). Mijn vader kwam elke dag met de mijnwerkersbus uit het verre Maastricht, een oude verarmde stad waaruit de industriële dynamiek was weggevoerd. Hij hoorde er niet bij en sprak er niet graag over. Ik moest mijn kennis halen uit de jubileumwerken van de Staatsmijnen die hij me gaf. Dikke boeken met uitvouwkaarten van het concessiegebied. Een brede diagonaal lopende band, van Stein tot Bleijerheide, plus een verloren hoekje bij Roermond, waar Staatsmijn Beatrix was gepland. Zwaar gearceerd gebied, vol gekruiste mijnwerkershamers die aangaven waar de verschillende mijnondernemingen lagen. Maastricht lag ferm op het blanke deel van de kaart: het was jaloers op de Mijnstreek. Voor mij symboliseerden deze plattegronden de eenheid van de mijnstreek. Ook de geologische kaarten suggererden, alle breuklijnen ten spijt, samenhang. Oostelijke en Westelijke Mijnstreek vormden een geologische, sociale en culturele harmonie. Er liep zelfs een onderaardse gang die de staatsmijnen Maurits, Emma en Hendrik met elkaar verbond. Daardoor kon men ondergronds van Geleen naar Brunssum reizen. Verhalen over stiekem gegraven gangen behoren tot de hardnekkigste urbane legendes, maar deze tunnel heeft echt bestaan. Ik was jaloers op de Mijnstreek.

Vanwaar dan toch de wederzijdse aversie tussen Westelijke en Oostelijke Mijnstreek, tussen Fortuna, dat de kleuren geel en groen draagt, en Roda,

Illustratie Ruben L. Oppenheimer

in geel en zwart? Natuurlijk bestaan er verschillen, zoals de zachte g die in het uiterste oosten een j wordt. Maar ze zijn klein. Daar ligt mogelijk de sleutel tot het raadsel. In 1917 introduceerde Sigmund Freud het begrip 'narcisme van de kleine verschillen'. Het zijn juist de kleine verschillen tussen mensen die voor het overige op elkaar lijken die leiden tot vervreem-

ding en vijandigheid. Waardoor de verschillen worden uitvergroot. Eerst zag Freud dit fenomeen als de strategie van een individu dat zijn zelfliefdie wil beschermen. Later meende hij dat het begrip ook het gedrag van groepen kon verklaren. Naburige steden of bevolkingsgroepen. Engelsen en Schotten. Hatelijkheden en ridiculisering, Freud zag er niet veel kwaads

in. Sterker nog, zulke bejegening van de nabije Anderen brengt identiteit in de eigen gelederen.

Na Freud is het begrip begonnen aan een bescheiden carrière. Daarbij is de waardering van het fenomeen verschoven. De Franse antropoloog René Girard, bijvoorbeeld, is minder lachend. Hij wijst op het gevaar van geweld bij kleine verschillen. In onze tijd hebben we het gezien op de Balkan en bij de Hutu's en Tutsi's. Het grootste gevaar schuilt in de afname van de (kleine) verschillen, zegt Girard. Kom mij niet te na. Zo demonstreert ook de Nederlandse antropoloog Anton Blok dat geweld in tribale samenlevingen escaleert wanneer naburige clans meer op elkaar gaan lijken.

Terug naar de mijnstreek. Zijn Sittard-Geleen en Heerlen-Kerkrade naar elkaar toegesproken? Zowel de Westelijke als Oostelijke Mijnstreek is de mijnsluiting nooit helemaal te boven gekomen. Economisch noch sociaal. De diepste pijn is wellicht toch cultureel. Waar is de trots van de mijnwerker, de kempel gebleven? Het zware, gevaarlijke werk. De broederschap in de volle liftkooi. De onderscheidingssteken. De helder schijnende mijnwerkerslamp. Deze machteloosheid is een gedeelde smart, over de volle breedte van de provincie. Van de weermomstuit worden de kleine verschillen geaccentueerd en de broeders verketterd. Dat gaat het gemakkelijkst binnen een specifieke, gedeelde context – voetbal.

Ad van Iterson is schrijver en als socioloog verbonden aan de Universiteit Maastricht.

Schoffies luisteren niet naar lerares

Geef man in onderwijs daarom meer geld

► Om de probleemjeugd aan te pakken, zijn meer mannen in het onderwijs nodig.

► Maar ideologische dogma's bij linkse en rechtse partijen houden dit tegen.

Door HARRY VEENENDAAL en PETER GROL

Vraag aan een willekeurige leerkracht in het basisonderwijs wie potentiële probleemkinderen zijn in de klas en hij wijst ze moeiteloos aan. Wanneer merin slaagt om deze potentiële probleemkinderen voor het achtste levensjaar – tot dan zijn ze nog plooibaar – respect voor de Nederlandse samenleving bij te brengen, is dat veel beter dan om op latere leeftijd wangedrag te moeten corrigeren. Repareren achteraf is niet alleen arbeidsintensiever en minder succesvol, het is bovendien veel duurder. Dat lukt echter niet wegens ideologische dogma's bij zowel de links- als rechts-liberale partijen.

De leerkracht ziet kinderen in feite maar een klein deel van de tijd. Van de 8.760 uren in een jaar gaan 1.000 uren op aan school en 3.800 aan slapen. Meer grip door de samenleving op de 3.960 overgebleven 'wakkeren' uren zou winst betekenen. De mannelijke leerkracht in het basisonderwijs is hiervoor de meest voor de hand liggende persoon.

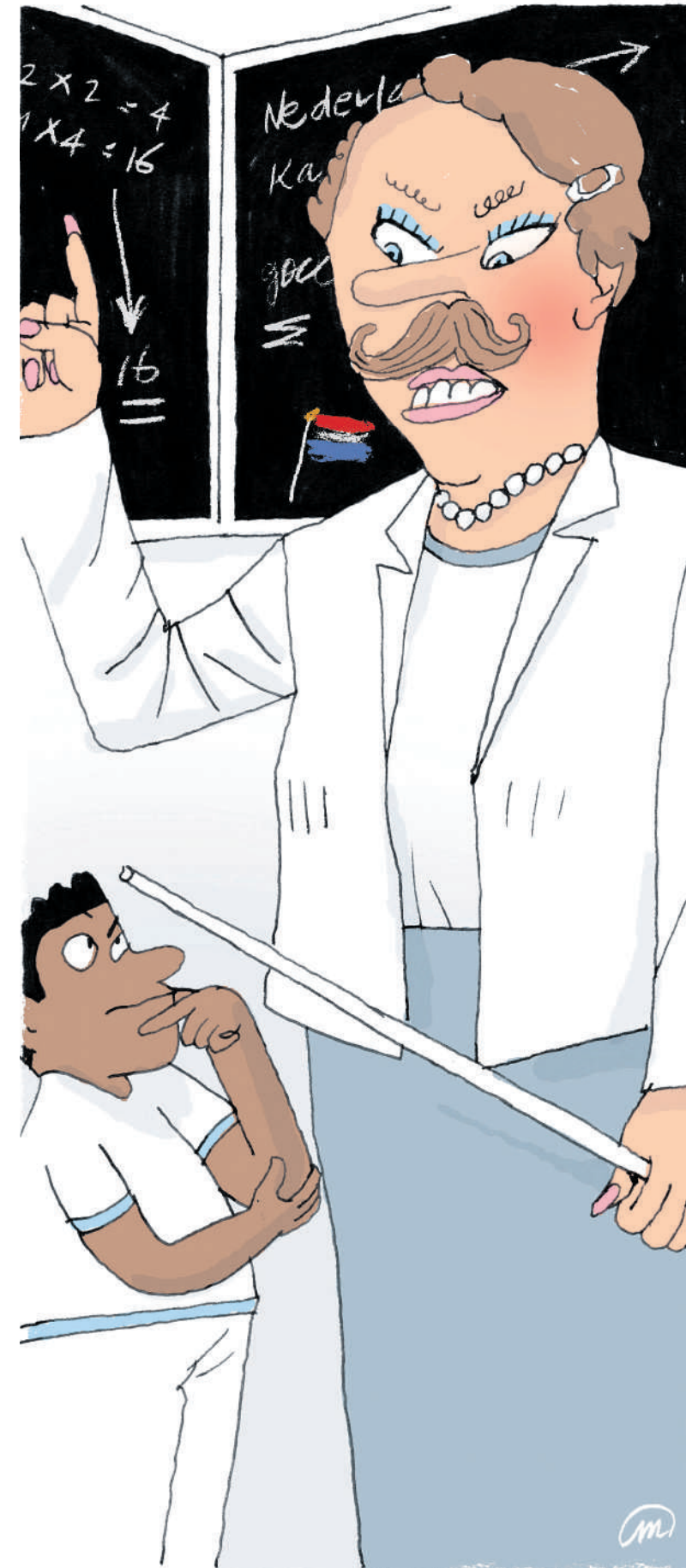
Probleemjongeren komen meestal uit gezinnen die zich aan de onderkant van de samenleving bevinden. Deze gezinnen zijn (grosso modo) het minst aangepast aan de westerse ideeën over gelijkheid tussen man en vrouw. Cultureel bepaald of niet, als het doel is om preventief zo veel mogelijk invloed voor het achtste levensjaar uit te oefenen, zullen mannelijke leerkrachten succesvoller zijn dan vrouwelijke leerkrachten omdat zij meer gezag genieten. Vanwege een chronisch gebrek aan mannelijke leerkrachten zullen kandidaten geprikkeld moeten worden middels een hoger salaris en betere arbeidsvoorwaarden. Dit gaat ten koste van de beloning van vrouwelijke leerkrachten.

Accepteert de emancipatiebeweging, die vooral binnen de PvdA en GroenLinks is vertegenwoordigd, een dergelijke maatregel? GroenLinks stelde voor om in de Europese Grondwet een expliciete verwijzing op te nemen naar de gelijkheid tussen mannen en vrouwen en de PvdA-woordvoerder voor emancipatie stelde onlangs dat emancipatie en gelijkberechtiging van vrouwen een belangrijk speerpunt van de partij is.

PvdA-partijvoorzitter Lillianne Ploumen zei op het laatste partijcongres dat ze „legers van onderwijzers" naar Gouda wil sturen. Ook ten koste van de gelijke positie van man en vrouw? Waarschijnlijk niet. Dat leidt namelijk tot een de facto door de overheid erkende en geformaliseerde ongelijkheid tussen mannen en vrouwen vertaald in beloningsverschil voor dezelfde werkzaamheden.

Ook voor de VVD en de PVV geldt dat ongelijkheid tussen mannelijke en vrouwelijke leerkrachten onacceptabel is. Dit liberale dogma wordt momenteel ingezet om de superioriteit van de westerse verlichtingsbeschaving te benadrukken. Zo ontstaat een relatief star dogma, waardoor de VVD en de PVV genoodzaakt zijn oplossingen te zoeken in repressieve symptoombestrijding: meer agenten, zwaardere straffen, veruimen van de geweldsbevoegdheid van de politie en een eventuele inzet van het leger.

Alleen de christelijke partijen zullen een ongelijkheid tussen mannelij-

Illustratie Milo

ke en vrouwelijke leerkrachten snel-ter accepteren. De SGP en de ChristenUnie, traditioneel geen bolwerken van vrouwenemancipatie, en het CDA hebben in het verleden minder problemen gehad met maatschappelijke ongelijkheid tussen mannen en vrouwen.

De overheid probeert uit alle macht bij probleemkinderen structureel 'achter de voordeur' te komen. Zonder succes. Via politie, straatcoaches, gezinsbezoekers en welzijnswerkers worden weliswaar incidentele successen geboekt, maar de mannelijke leerkracht is de meest natuurlijke gezaghebbende persoon en hij kan sneller een beter resultaat bereiken. Van

hem is het logisch en geaccepteerd dat hij structureel het ouderlijk huis bezoekt. Zo kan hij zowel in de klas als thuis op jonge leeftijd respect voor de Nederlandse samenleving bijbrengen of de huiselijke situatie bijsturen, bijvoorbeeld door de moeder te stimuleren Nederlandse les te volgen.

Blijkt deze aanpak succesvol en houdt dit een tijdelijk ongelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke leerkrachten in het basisonderwijs in? Het zij zo.

Harry Veenendaal is publicist en columnist van het *Advocaatblad* en Peter Grol is voorzitter van *Gouda's Gilde*. Beiden wonen in Gouda.

► nrc-commentaar

Ingewikkelde scholen

Een goede school floreert bij een directeur die de dagelijkse gang van zaken kundig en gepassioneerd bestiert. Naast de directie heeft elke school een goed bestuur. Dat is eens te meer zo sinds het Nederlandse onderwijs wordt gefinancierd via het systeem van de 'lumpsum'. Want dat legt de macht over het door de overheid aan de school toegekende budget bij de schoolbesturen. Controle van het bestuur ligt soms in handen van de, niet-professionele, medezeggenschapsraad, maar vaak ook bij een Raad van Toezicht, waarvan leden door het bestuur zelf zijn aangesteld.

Voorheen werden schoolbesturen bezet door ouders die als vrijwilligers die taak op zich namen. Ze werkten er hard voor, mede gemotiveerd door welbegrepen eigenbelang. Een goed bestuurd school was ook goed voor hun eigen kinderen. Ze wisten uit eigen waarneming wat er op de school speelde. Een niet-functionerende leerkracht, een lekkend dak, matig schoongehouden toiletten, een klas waar het geplaag veel op gericht pesten gaat lijken – de bestuurder hoorde er op het schoolplein van en zette het op de agenda.

Het besturen van een school werd ingewikkelder, administratiever, politiekter, tijdrovender, een dagtaak. De schoolbesturen werden geprofessionaliseerd en daar kwamen fusies van. Er zijn nu besturen met zes tot tien scholen onder zich, en ook met zestig scholen. Die ontwikkeling reduceert de rol van de school-directie, en dat heeft geen probleem te zijn zolang de schoolbesturen beseffen welke functie ze hebben.

Anders dan in het bedrijfsleven is het bestuur van een school een instituut dat het onstoffelijke dient. Er zijn geen aandeelhouders die een goed gedijende bankrekening wensen, maar leerkrachten en ouders die streven naar goed gedijende kinderen. De winst ligt in goed onderwijs en die winst laat zich maximaliseren door het welzijn van de leerlingen. Daarbij is wat er geleerd wordt bepalend, maar ook het worden van warmte is belangrijk, van opvoeding, opvang en zo nodig persoonlijke steun en veiligheid.

De professionalisering van de schoolbesturen onthefte de directie van afleidende klussen en dat is belangrijk. Maar door de afstand tot de dagelijkse praktijk werkt die professionalisering ook in de hand dat sommige schoolbesturen hun belang overschatten en zichzelf een onevenredig budget toekennen, voor studiereizen 'ter inspiratie', adviesbureaus, managementtrainingen.

Daar heeft tot onvrede op scholen geleid. De directeur die moet bezuinigen op leerkrachten of een assistent voor de conciërge, wil dat niet begrijpen. Hij wordt nog narriger als zo'n bestuur eigenmachtig een nieuwe lesmethode voorschrijft of komt met pedagogische decreten die verbieden om kinderen op school te nemen. Schoolbesturen zullen zo professioneel moeten worden dat ze hun plaats kennen: ze zijn geleidingsgevers en risico-afdek-kers. Dat is misschien niet zo spectaculair, maar mooi genoeg in het besef dat het welzijn van de komende generaties in hun handen ligt.

Schoolbesturen zullen zo professioneel moeten worden dat ze hun plaats kennen: ze zijn geleidingsgevers en risico-afdek-kers. Dat is misschien niet zo spectaculair, maar mooi genoeg in het besef dat het welzijn van de komende generaties in hun handen ligt.

► Commentaren geven het standpunt van de krant, op basis van discussies tussen hoofdredactie en commentatoren.

► column

Goede bedoelingen

weld – moeilijk voor een volk dat zichzelf als niet-agressief ziet. En meestal gaat het niet op ons initiatief. Afghanistan gingen we pas redderen toen Amerika vond dat het tijd was. Moeilijk voor een volk dat nogal eigenwijs is.

Onder het schouwburgpubliek bevond zich een flink aantal veteranen. Die dwongen de aanwezige 'burgers' om onder ogen te zien „dat Nederland een leger heeft, en dat we daar dingen mee doen", zoals Rotterdam zei. Nederlandse soldaten wagen hun leven in naam van ons allemaal. Ondertussen wordt de verdediging van de internationale rechtsorde beheerst door politieke wilkeuler. Daardoor moeten soldaten vaak terug voordat vrede en democratie daadwerkelijk verzekerd zijn. Een groot deel van de Nederlandse soldaten ontwikkelen hulpe wordt door veteranen georganiseerd, die op eigen houtje teruggaan om de klas af te maken.

Burgers zijn boos op politiek en soldaten, omdat ze niet snappen waar het geweld voor nodig is. Soldaten zijn boos op politiek en burgers, omdat ze hun werk niet goed kunnen doen en niet geëerd worden voor de buitengewone gebeurtenissen die zij namens ons doorstaan.

Wordt het niet eens tijd om met elkaar te praten?

MEREL BOERS

ALLE ABONNEMENTEN OP EEN RIJ		
vast abonnement	betaalperiode	reguliere prijzen
nrc.next	kwartaal / halfjaar / jaar, elke werkdag in de ochtend	€ 52,75 / € 93 / € 174*
nrc.next plus	kwartaal / halfjaar / jaar nrc.next + zaterdageditie NRC Handelsblad	€ 70 / € 129 / € 246,50*
nrc.next studentenabonnement	maand, elke werkdag in de ochtend	€ 8,50*
nrc.next plus studentenabonnement	maand nrc.next + zaterdageditie NRC Handelsblad inclusief webabonnement nrc.nl	€ 12,50*
proefabonnement		
nrc.next proefabonnement	elke werkdag in de ochtend	4 weken € 10
nrc.next plus proefabonnement	nrc.next + zaterdageditie NRC Handelsblad	4 weken € 12

*Prijzen o.b.v. automatische incasso. Abonneren kan via www.nrcnext.nl/abo of door te bellen naar 088-572 0572

NRC NEXT
4 WEKEN
VOOR 10,-

nrc-next